

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

ראש השנה

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות לחג	לוח אור החיים
20:05	19:20	18:30*	י-ם
20:02	19:18	18:28	ת"א
20:04	19:19	18:29	חיפה
20:04	19:19	18:29	ב"ש

* לנותרים 40 דק': 18:10

דרשו ה' בהמצאו

הרחמים, אבל הענין הוא שהקב"ה שלם בכל מיני שלמויות ורצה לברוא את העולם הזה גם כן בשלימות, ואולם ההטבה השלימה והאמיתית היא דוקא מידת הדין, שכן מידת הדין אינה בהכרח עונש, אלא גם שכר, והיינו שכל מה שהקב"ה נותן הוא נותן ע"פ דין, אם עונש הוא עונש ע"פ דין, ואם שכר השכר ע"פ דין, ושכר טוב ע"פ דין, זהו הטוב מושלם לאדם, שכן הוא מקבל את שלו בשכר עבודתו ואין האדם מתביש להסתכל בפני מי שמקבל ממנו, והיינו שהקב"ה רוצה קירבה כל כך גדולה עם בריותיו, של כביכול הסתכלות פנים בפנים, ישקני מנשיקות פיהו, ולזה אפשר להגיע רק כאשר מקבל האדם את שלו ע"פ דין גמור.

אולם ראה הבורא שהרבה יחטאו ויענשו על פי דין, והדין הוא קשה, לכן שיתף עימו מידת הרחמים, וכמו שמסביר הרמח"ל במסילת ישירים (פרק ד') שתינתן אריכות אפים לחוטא ולא יענש מיד, וכמו כן שלא יענש עד לכלה, ותינתן לו אפשרות לתקן את חטאו, שכל זה אינו על פי דין רק ברחמים, ואמנם מי שמשלים את עצמו ומתקרב לה' אזרבה הוא מקרב עצמו להטבה השלימה והרצויה, ולכן אמרו רבותינו (ב"ק נ.) שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, ואין זה מפני שמחפש אותם אלא מפני שהם קרובים אליו, וכמו המלך שמדקדק עם שריו אוכלי שולחנו יותר מבני מדינתו, מפני שהם קרובים אליו ורואים את פניו, כך הקב"ה מדקדק עם חסידיו, בכדי שיהיו שלמים יותר.

ואמנם אדם הראשון קודם שחטא הושיבו הקב"ה בגן עדן התחתון, הוא מקום רוחני נסתר מעיני בני האדם שנמצא בעולם הזה, וכמובן הוא המקום הכי מובחר בעולם הזה, ושם ישנה קרבה הכי גדולה להשגת הבורא יתברך בעולם הזה, וזה היה ע"פ דין, שכן אדם הראשון עדיין לא חטא והתנהג עימו הקב"ה ע"פ דין, אולם אחר שחטא גורש מגן עדן, שכבר היה צריך לשתף בשבילו הקב"ה את מידת הרחמים, ולהאריך אפו עימו ולא להענישו כפי שאמר לו כי ביום אכולך ממנו מות תמות, ובכדי לחיות עם עבירות אי אפשר להיות בגן עדן וחייב הוא להתגרש משם לעולם הזה, וכאן יוכל לקבל אריכות אפים, כי בעולם הזה מתנהגים בדין משותף עם רחמים.

והנה בכל שנה ושנה הקב"ה מחזיר את העולם למציאותו הראשונה, מעין בריאת העולם והאדם שקודם החטא, ואז ה' שוכן בקרבו ממש, דוגמת האדם שהיה בגן עדן, ולכן

בסימנא טבא, נמצאים אנו בפיתחה של השנה החדשה, שנת תשפ"ד, שתבוא עלינו לחיים טובים ולשלום, מצד אחד אנו שמחים על שזכינו לסיים את השנה, ומצד שני אנו דואגים על עתידה של השנה החדשה, ומפני הצד הראשון אנו מלאים הודיה ושבח על השנה שחלפה שזכינו לחיים ובריאות ופרנסה ועוד ועוד, ומפני הצד השני אנו מלאים גם בתפילות וצעקות על השנה שתבוא, ודו צדדיות זו אנו מוצאים גם בדברי רבותינו בדברים בפן הרוחני של השנה מן הדברים המתרחשים שם למעלה, מצד אחד הוא יום המלכתו של הבורא יתברך, וכדרך מלכים המתמנים הוא יום שמח, ואילו מצד שני הוא יום דין לכל העולם כולו, ובכך מעיב על שמחתנו ומפיל דאגה על ליבותינו. וגם עבודת ה' מצידנו כאן בארץ הינה משותפת, מחד שמחה וכמו שנצטוינו (נחמיה ח' י') לכו אכלו משמנים וישתו ממתקים וישלחו מנות לאין נכון לו פי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו פי תקות ה' היא מעצבכם, ומאידך מזהירים רבותינו על אימת הדין וחרדת הדין וכמו שדברי רבותינו בספריהם מלאים.

ולפני שנבאר הענין נעמוד על סתירה נוספת לכאורה שקיימת ביום הזה, מצד אחד אמרו רבותינו (יבמות מ"ט:) על הפסוק (ישעיה נ"ה ו') דרשו ה' קהמץאון קראהו בקיותו קרוב, שאלו עשרת הימים שמראש השנה ועד יום הכפורים שבהם הקב"ה ממציא עצמו אלינו, ומשמע שהוא שבח גדול לנו שהקב"ה מתקרב אלינו ושומע לכל בקשותינו. ואילו מצד שני אמרו רבותינו (ראש השנה ט"ז:): שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים, צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים תלוין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים, זכו נכתבין לחיים, לא זכו נכתבין למיתה. והדברים אינם משמחים בלשון המעטה, לדעת שבעת שאתה יושב ומתפלל או אוכל דנים אותך מלמעלה ואינך יודע את דינך.

ונראה לבאר בס"ד את הכל, שהנה אמרו רבותינו בתחילה ביקש הקב"ה לברוא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים שיתף עימו מידת הרחמים, ולכאורה יש להבין מדוע ביקש הקב"ה לברוא את העולם במידת הדין, הלא הוא הקב"ה טוב וחפץ להטיב, ומדוע שלא יברא מלכתחילה את העולם כולו רק במידת

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ועומר חזות בן רונית בכל מעשה ידיהם, ויזכו להקים בית נאמן בקרוב.

נאמר בימים אלו דרשו ה' בהמצאו שה' ממציא עצמו ויורד אלינו, אולם דוקא מפני כך הם גם ימי דין, מפני הקרבה העצומה הגדולה שבה אנחנו נמצאים, ולכן הם צריכים זהירות במעשינו. [ולפי המתבאר בדברי רבנו האר"י, יום ראשון הוא דין קשה, ואילו היום השני הוא דין רפה, ואפשר לבאר לפי מה שהסברנו, שהיום ראשון הוא כדוגמת מה שביקש הקב"ה לברוא את העולם במידת הדין דהיינו דין בלא רחמים, וכך התנהג באמת עם האדם כל זמן שלא חטא, אולם היום השני, הוא כבר אחר החטא של אדם הראשון, שאז כבר שיתף עימו הקב"ה מידת הרחמים, בכדי לרחם על האדם, ולכן הוא דין רפה].

נמצא שבאמת הימים הם ימי דין, אבל הדין בעצמו גורם את הקרבה ואינה סתירה אלא זה גורם לזה, וגם למעלה בעליונים, ממליכים את ה' יתברך וזה כתוצאה מכך שהקב"ה מחזיר את עולמו לתוכנית הראשונה, בה ביקש לברוא את העולם בדין בלבד, ושם מלכותו באמת ניכרת ומתגלית, ומחמת כן יש דין גם אצלנו בעולם התחתון. ובזה יתישב דבר נוסף, שהנה מעצם המצאותו בינינו וקרבתו אלינו בימים אלה, נמשך גם ענין התפילות, שכן אם המלך קרוב תנצל את ההזדמנות ותבקש, אולם עיקר התפילות שניקה איתנו את הימים האלה לכל השנה ואיך נעשה זאת, הרי כל מטרת הבריאה הינה המלכת ה' בעולם, ולכאורה זו סתירה שמצד אחד אנו אומרים שהימים האלו הם ימים שבהם ממליכים את הבורא יתברך, וכמו שכל התפילות של ראש השנה ויום הכפורים באמת בנויות על כך, מלוך על כל העולם כולו בכבוד, וידע כל פעול, ועוד, ומאיך הוא גם יום הדין, וכמו שקבעו חכמים לומר המלך הקדוש והמלך המשפט, וכמבואר בברכות (י"ב:): אמר רבה בר חיננא סבא משמו של רב, כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט, ופירש רש"י (שם ד"ה המלך הקדוש): לפי שבימים הללו הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם. ע"כ.

ולפי האמור אין סתירה כלל, שהדין גרם שה' מצוי בינינו וגורר אחריו, וממילא יש לו לכל אדם להתפלל על עצמו שיזכה לחיים הוא ובני ביתו, וכמו כן אמרו רבותינו שכל מזונותיו של קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים [והיינו שבמשך כל העשרה ימים הללו קוצבים לו את מזונות כל השנה], ובודאי שצריך הוא להתפלל שיזכה גם למזונות בריווח, וכך גם הוסיפו לנו הגאונים בתפילה לומר זוכרנו לחיים וכו', וכתוב לחיים טובים וכו', ובספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה וכו', ואמנם תוספות אלו לא נזכרו לנו בש"ס אך יש מחייבים (תוס' שם ד"ה והלכתא) אפילו בחזרה אם לא אמרם, אמנם אין כן ההלכה, אך כאמור רואים את החשיבות בתפילות על עצמנו מפני הדין.

וכבר הזכרנו בתחילת דברינו את מאמר רבותינו שבעשרה ימים הללו ה' יתברך ממציא עצמו אלינו, ותפלת היחיד תפלתו מתקבלת כאילו נאמרה בצבור,

ומזה הטעם מרבים בתפלות כמו שכתב הטור (סי' תר"ב), וכ"כ הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ב ה"ו): אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו במה דברים אמורים ביחיד אבל צבור כל זמן שעושים תשובה וצועקים בלב שלם הם נענין שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו. עכ"ל. ונמצא שבמקום להמליך את ה' אנו מתפללים על עצמנו, וכביכול ממליכים את עצמנו בעלומנו של הבורא יתברך.

אבל כאמור באמת אין הדבר כן, אלא אדרבה הדין פועל הכל, וה' רוצה בשלימותנו הרוחנית והגשמית, ושלימות זו היא המראה על הטבותיו של ה' לברואיו, ולכן הוא מודיע לנו שהוא בא אלינו ואומר לנו תתפללו, שזו היא המלכתו וזה כבודו שיש לברואיו כל הטוב שבעולם, ואולם בני האדם לוקחים את כל הטבות ומשתמשים בהם לרעה, וח"ו מנתקים את המתנה מן הנותן ומשייכים את זה למעשה ידיהם, ולכן זה גורם לנו לחשוב כאילו הטובות שבעולם אינם קשורות לבורא, אבל האמת היא שרוצה ה' ליתן לנו הכל, וכיון שנמצאים אנו בימי הדין וכמו אדם הראשון שקודם החטא, שהיתה לו ההטבה הכי גדולה שבעולם, מלאכים צולים לו בשר ומסננים לו יין, ויושב בגן עדן ומתעדן ומענג מכל פירות גן עדן, הכל מחכה לאדם רק לאדם המקיים את מצוות הבורא יתברך, ובלבד שלא יחטא ויפסיד הכל.

ומכיון שראינו שיעקר הימים האלו נועדו להמלכת ה' יתברך, א"כ בודאי גם התפילות על עצמנו צריכות להיות מתוך מטרה זו, שעל ידי שיהיה לנו רב טוב בגשמיות נוכל לעבוד את הבורא כראוי ובכך להמליכו בעולם, כי זהו ענין המלכתו, שאנו עושים את רצונו ומצוותיו, ולא רק בגשמיות אלא גם ובעיקר ברוחניות, שאדם מכיר את נגעי עצמו, ויודע את נפילותיו הרוחניות מי בשינה, שגורמת לו להפסיד קריאת שמע בזמנה ותפילה בצבור, ומי בשאר תאוות, א"כ האדם יתפלל על עצמו מעומק הלב שה' יעזרהו על דבר כבוד שמו, ולדוגמא מי שנגוע בשינה מיותרת, יתחנן בתפילות הללו שה' יסיר ממנו תאוה זו ויזכה אותו להתפלל כראוי ולעשות כל מצוותיו בזמן כראוי, וכן מי שאוהב להתבטל יתפלל שה' יתן לו חשק בלימוד ואהבת תורה, נמצא שאמנם מתפלל הוא על רוחניות עצמו, אך בפועל זה על כל העולם, מכיון שכאשר הוא עושה רצון ה' הוא ממליך את ה' כראוי, וכבוד שמים מתרבה בגללו, וממילא כולם מרויחים מכך, שדנים את העולם לטוב יותר.

ואם נזכה ונהיה ראויים באמת, אז נזכה לגאולה ע"פ דין, והיא תהיה מלווה בניסים עצומים, וטובות עצומות כל כך לעם ישראל, שזו מידת דינו של הבורא, להטיב ע"פ דין בשלימות ההטבה לברואיו המקיימים את דינו.

אחים יקרים, למדנו פרק בהמלכת ה' יתברך בעולם, ושדוקא מדינו נמשכת ההטבה השלימה, כל שעלינו לעשות הוא להתחיל מחדש את השנה החדשה בקיום התורה והמצוות בלב שלם ובנפש חפצה, ונזכה בודאי לשנה טובה ומבורכת שנת חיים ושלום ברכה והצלחה, ומעל הכל שנת גאולה, במהרה בימינו אמן.